

Figure 7 Result of Homomorphic Filtering

Reference:

- [1]. "A Cascaded Convolutional Neural Network for Single Image Dehazing", Chongyi Li, Jichang Guo, Fatih Porikli, Huazhu Fu and Yanwei Pang, IEEE conference paper, 2018
- [2]. "Photo Restoration Using Multiresolution Convolutional Neural Networks", Yujing Sun, Yizhou Yu, Wenping Wang, Journal of latex class files, 2015
- [3]. "Convolutional neural networks for whole slide image superresolution", Lopamudra Mukherjee, Adib Keikhosravi, Dat Bui, Kevin W. Eliceiri, IEEE conference paper, 2018

E-DÖVLƏT XİDMƏTLƏRİ VƏ VƏTƏNDAŞ MƏMNUNİYYƏTİ

Aysən Fərəcova

AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu
aysanpharajova@gmail.com

Elmi rəhbər: tex.f.d., dos. Fərhad Yusifov

Vətəndaş məmnuniyyəti e-dövlət layihələrinin uğurla həyata keçirilməsi və elektron xidmətlərin davamlı istifadəsi üçün kritik və həlledici faktor hesab olunur. Beynəlxalq təcrübəyə nəzər salsaq, ölkəmiz üçün də göstərilən e-dövlət xidmətlərinin səmərəliliyinin müəyyənləşdirilməsi məqsədilə vətəndaş məmnuniyyətinin qiymətləndirilməsi olduqca vacib məsələdir.

E-dövlət – İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyalarının (İKT) tətbiqlə dövlət idarəçiliyinin səmərəliliyini artırır, İnternet və digər rəqəmsal vasitələrlə dövlət xidmətlərinin və məlumatların vətəndaşlara çatdırılmasını həyata keçirir. Zaman keçdikcə e-dövlət xidmətlərin şəffaflığı, səmərəliliyi və əlçatanlığı artır. Hazırda bütün dünyada dövlətlər öz xidmətlərini və məlumatlarını İnternet vasitəsilə vətəndaşlara daha effektiv, operativ formada çatdırmaq üçün səy göstərirlər. E-dövlət təşəbbüsünün uğur qazanması, istifadəçilərin e-dövlət xidmətlərindən hansı səviyyədə istifadə etdiyindən çox asılıdır. Başqa sözlə, vətəndaş məmnuniyyəti dövlət orqanının, təşkilatın, yerli özünü idarəetmə orqanının insanlara, vətəndaşlara göstərdiyi xidmətin səviyyəsindən, keyfiyyətindən asılıdır. Qeyd etmək lazımdır ki e-dövlət xidmətlərinin vətəndaşlar tərəfindən qəbul edilməsinə bir çox faktorlar xüsusilə, vətəndaş hökumət münasibətləri və inam böyük ölçüdə təsir edir.

E-dövlət dedikdə xərclərin minimallaşdırılması və korrupsiyanın azaldılması, hesabatlılıq, şəffaflıq və etibarın artırılması ilə vətəndaşlara daha yaxşı, effektiv xidmət göstərmək üçün İKT vasitəsilə dövlət idarəedilməsinin səmərəli şəkildə həyata keçirilməsi başa düşülür. E-dövlət layihələrinin həyata keçirilməsinin əsas üstünlükləri kimi korrupsiya hallarının azaldılması, şəffaflığın artırılması, vətəndaş mərkəzli xidmətlərin göstərilməsi, asan, operativ və rahat xidmətlər, gəlirlərin artırılması və xərclərin azaldılması göstərilir. Yerli, regional və milli səviyyələrdə e-dövlət layihələrinin həyata keçirilməsi şəffaflığı artırır, vətəndaşların elektron xidmətlərdən (e-xidmət) rahat və təhlükəsiz istifadə etməsi nəticədə həyat səviyyəsini yüksəltməsinə imkan verir.

E-dövlətlə bağlı son tədqiqatlarda e-xidmətlərin göstərilməsində vətəndaş məmnuniyyətinin nəzərə alınması mühüm məsələlərdən biri hesab olunur. Belə ki, vətəndaş məmnuniyyəti e-dövlət layihələrinin reallaşdırılması baxımından geniş müzakirələrə səbəb olur. Son illərdə, dünya səviyyəsində e-dövlətin modellərinin tətbiqi, hökumət qurumlarında İKT-nin istifadəsinin genişlənməsi, vətəndaş məmnuniyyəti ilə bağlı tədqiqatlar artmaqdadır. Müxtəlif faktorlar, məsələn, sistemin keyfiyyəti, informasiya keyfiyyəti, ictimai təsir, təhlükəsizlik və gizlilik, inam, əlçatanlıq, ictimai xidmətlərin məlumatlandırılması, vətəndaşların İKT-savadlılığı və s. vətəndaşların məmnuniyyəti və e-dövlət xidmətlərinin qəbul edilməsi baxımından böyük rol oynayır. Hazırda e-dövlət portalları vətəndaşlara hökumət orqanları ilə əlaqəli məlumatları əldə etmək və təqdim olunan xidmətlərdən istifadə üçün geniş imkanlar yaradır. Bu baxımdan, vətəndaş məmnuniyyətinin qiymətləndirilməsi mövcud çatışmazlıqların müəyyən edilməsinə və vətəndaşyönümlü xidmətlərin göstərilməsinə imkan verir.

Elektron iştirak səviyyəsini yüksəltməsi vətəndaş məmnuniyyətinin artmasına səbəb olur. E-dövlət tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyəti, operativliyi vətəndaşlar üçün olduqca əhəmiyyətlidir. Qeyd edək ki, e-xid-

mətdən istifadə edən vətəndaşların arzuları və gözləntiləri iqtisadi, sosial və digər səbəblərə görə fərqlənir. Ədəbiyyatda vətəndaşların məmnuniyyət səviyyəsi təhlükəsizlik, gizlilik, inam, əlçatanlıq, e-xidmətlərin keyfiyyəti, vətəndaşların gözləntiləri və s. kimi faktorlara görə müəyyənləşdirilir.

Vətəndaşların e-dövlət xidmətlərindən geniş istifadəsi, əks əlaqə vasitələrinin olması vətəndaş məmnuniyyəti səviyyəsinin artmasında böyük rol oynayır. E-xidmətlərdən istifadə səviyyəsi vətəndaşların məmnuniyyət göstəricisi hesab oluna bilər. Nəzərə almaq lazımdır ki, e-dövlətdə vətəndaş məmnuniyyətinin qiymətləndirilməsi üçün meyarlar müəyyənləşdirilməlidir. Təqdim olunan e-xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması, əks əlaqə mexanizmlərinin işlənməsi vətəndaş-hökumət münasibətlərində şəffaflığın, inamın artırılmasına və vətəndaş yönümlü xidmətlərin göstərilməsinə imkan yaradacaqdır.

Ədəbiyyat

1. Venkatesh V., Thong J.Y.L., Chan F.K.Y., Hu P.J.H. Managing citizens' uncertainty in e-government services: the mediating and moderating roles of transparency and trust, *Inf. Syst. Res.* 27, 2016, pp. 87–111. <https://doi.org/10.1287/isre.2015.0612>
2. Ma L., Zheng Y. National e-government performance and citizen satisfaction: a multilevel analysis across European countries. *Int. Rev. Adm. Sci.* 2017, pp. 1–21. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0020852317703691>
3. Petrovsky N., Mok J.Y., León-Cázares F. Citizen expectations and satisfaction in a young democracy: a test of the expectancy-disconfirmation model. *Public Adm. Rev.* 77, 2017, pp. 395–407. <https://doi.org/10.1111/puar.12623>
4. Kumar R., Sachan A. and Mukherjee A. (2017), "Qualitative approach to determine user experience of e-government services", *Computers in Human Behavior*, Vol. 71, pp. 299–306, <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.02.023>

MOBİL BULUD TEXNOLOGİYASININ ARXİTEKTURASI

Omar Sultanov

Azərbaycan Texniki Universiteti
omar.sultanov.98@gmail.com

Rəhbər: Məryəm Cavadova

Mobil bulud texnologiyası mobil cihazlar üçündür, onların arxitekturası etibarlı, təhlükəsiz və qanuni uyğunluğa əsaslanan arxitektura olmalıdır. Ona görə də 4 səviyyə modelindən qurulmuşdur. Bunlar–Giriş, İdarəetmə, Virtual və Fizik səviyyələrdir.